

Omgaan met torenhoge voerkosten

Voerprijs op recordhoogte

De laatste twintig jaar is de prijs van veevoer niet zo hoog geweest als nu. Maar in de toekomst zullen dergelijke pieken vaker voorkomen. De instabiele situatie op de grondstofmarkt ligt hieraan ten grondslag. Gelukkig zijn er verschillende manieren waarop een bedrijf die kosten op kan vangen.

„Als eerste maar het goede nieuws: de voerprijs zal voorlopig niet veel verder omhoog gaan“, stelt LEI-onderzoeker Jakob Jager. „De omvang en kwaliteit van de graanoogst zijn wel bekend en verdere verrassingen worden niet meer verwacht.“ Omdat de prijs van veevoer vooral wordt bepaald door de graanprijs, zal die de komende maanden ook niet veel meer stijgen, denkt hij. „Totdat tegen november de oogsten op het zuidelijk halfrond – Australië en Zuid-Amerika – in beeld gaan komen, zullen we geen grote schommelingen meer zien.“ Maar goed, daarmee ligt de prijs van veevoer wel op een niveau dat sinds de jaren '80 niet meer is bereikt. A-brok kostte vorige maand 23,65 euro; 20 procent meer dan in het begin van het jaar, toen de prijs al hoog was. De mislukte maïsoogst in de VS heeft een laatste zetje gegeven.

De vraag is of 2012 daarmee een uitzonderlijk jaar is. De graanprijs zal de komende jaren nog wel vaker pieken, met de prijs van veevoer in zijn kielzog. De wereldconsumptie van graan is de afgelopen jaren steeds verder toegenomen en die lijn kan in de toekomst worden doorgetrokken. De belangrijkste oorzaak is de

stijgende welvaart in landen als China en India. Steeds meer mensen daar kunnen het zich veroorloven om regelmatig vlees te eten. En dus is er elk jaar meer graan nodig voor veevoer. Een kilo kip kost ruwweg drie kilo graan en een kilo rundvlees zelfs vijf kilo.

Waar de vraag naar graan een stijgende lijn vertoont, schommelt de productie van jaar tot jaar. Meestal wordt het overgrote deel van de productie geconsumeerd. De buffervorraden zijn klein, waardoor bij slechte oogsten de prijs snel omhoog kan schieten. Dat is dit jaar gebeurd. Twee belangrijke oogstgebieden kampten met een tegenvallende oogst. De VS, de graanschuur van de wereld, werd getroffen door een wekenlange droogte die de maïsoogst heeft vernietigd en ook grote schade heeft veroorzaakt in de sojateelt. Tegelijkertijd lag de oogst in de landen rond de Zwarte Zee ook zo'n twintig miljoen ton lager dan normaal. En dus piekten de graanprijzen.

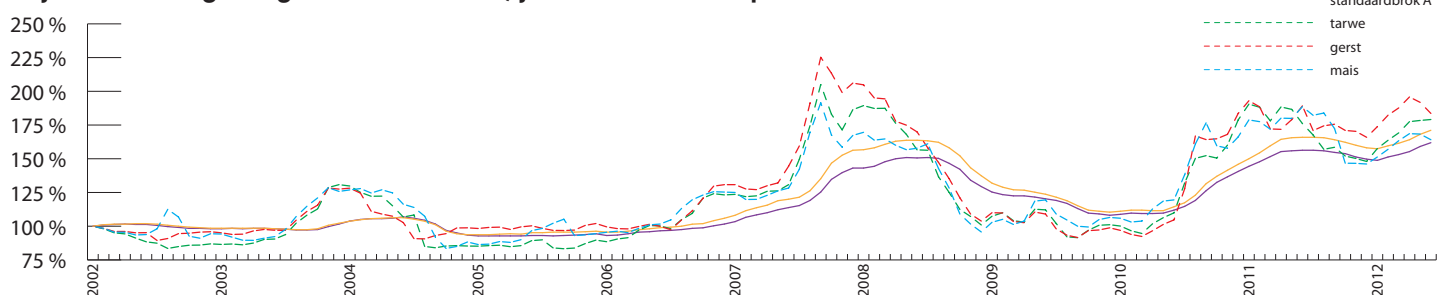
Koppeling

De prijzen van veevoer zijn met de graanprijs meegestegen. „Er is een duidelijke koppeling

tussen de twee“, meent Jager. „De prijs van veevoer wordt voor het overgrote deel bepaald door de graanprijs. Er zijn ook kosten voor additieven, arbeid en dergelijke in verwerkt, maar met de bulkhoeveelheden graan die een veevoerproducent verwerkt, vallen die andere kosten per kilo in het niet.“

De voerprijs volgt daardoor die van graan, maar dat gebeurt niet direct. „Daar zit een maand of twee tussen“, vertelt Jager. „Dat komt door de voorraden die voederproducenten aanhouden. De afgelopen maanden, toen de prijzen snel stegen, hebben ze veel ingekocht. Het graan dat ze nu in voorraad hebben, is gewaardeerd voor de prijzen van een of twee maanden geleden. En dus kunnen ze de prijs van veevoer daarop baseren, in plaats van op de prijzen van nu.“ Daarbij speelt dat veel voerproducenten coöperaties zijn. Die hebben er, via hun leden, belang bij om de prijzen laag te houden. „Bij benzinestations bijvoorbeeld zie je dat een prijsstijging van olie direct wordt doorberekend in de prijzen aan de pomp“, zegt Jager. „Maar de meeste voerproducenten doen dat niet.“ Daarmee fungeren die voorraden als buffers; de echte pieken in de graanprijs

Prijzontwikkeling van granen en veevoer; januari 2002 is 100 procent

De prijs van veevoer volgt de graanprijs op de voet.
Bron: LEI

worden niet meegenomen in de voerprijs. De voerproducenten teren dan in op hun voorraden en vullen die weer aan wanneer de prijs weer daalt. Of wanneer de voorraad op is. Een andere meevaller is de slechte kwaliteit van de tarwe in Noordwest-Europa. Vooral in België en Noord-Frankrijk heeft het in de laatste weken voor de oogstperiode flink geregend. Daardoor kreeg de oogst met schimmels en plantenziektes te maken. Dat betekent dat veel tarwe en gerst waarvan men dacht dat die geschikt zou zijn voor menselijke consumptie, nu is afgewaardeerd naar voederkwaliteit. Daarmee is het aanbod van voertarwe en –gerst wat groter dan oorspronkelijk was ingeschat, wat de prijs enigszins drukt.

Buffers

Maar toch zijn de prijzen hoog. De A-brok is op het moment 48 procent duurder dan het gemiddelde over de laatste tien jaar, de B-brok 43 procent en sojaschroot zelfs 58 procent. „De voerkosten bedragen normaal 6,7 cent per kilo melk bij onze klanten, nu is dat 9,5 cent”, vertelt Henk van Dijk, economisch adviseur bij Flynth accountants. „Waar voerkosten voor een melkveehouder gemiddeld over de jaren heen 20 procent van de totale kosten bedragen, is

dat nu 27 procent.”

Daarbij is het een geluk, volgens de adviseur, dat de melkprijs nu ook een stuk hoger ligt dan normaal, zelfs al is die flink lager dan vorig jaar. „Daarmee kunnen veel melkveehouders de gestegen kosten wel aan”, denkt hij. „Zeker als ze de hoge opbrengstprijzen van 2011 hebben gebruikt om een buffer aan te leggen waarmee ze dit soort klappen kunnen opvangen.” Die boeren die toch problemen hebben met de hoge voerkosten, kunnen volgens Van Dijk een paar dingen doen. „Een theoretische mogelijkheid is het inkrimpen van de veestapel”, meent hij. „Als je vijf tot tien procent van je koeien wegdoet, krijg je ruimte in je melkquotum. Dat kun je verlesen om op die manier de toegenomen kosten te dekken. Je opbrengst gaat wel omlaag als je minder koeien hebt, maar je kosten ook. Zeker als je niet zelfvoorzienend bent voor ruwvoer of mest, kan dat schelen.” Maar hij denkt niet dat veel melkveehouders een dergelijke stap zullen nemen. „Boeren maken zich klaar om meer te gaan melken als het quotum verdwijnt”, zegt hij, „daar past het inkrimpen van de veestapel niet bij.”

Minder drastisch is het om met hetzelfde aantal koeien minder te melken. Ook dat levert ruimte op in het melkquotum, die vervolgens verhuurd

kan worden. Het probleem met beide methodes is echter dat het effect daarvan wordt bepaald door de hoogte van de leaseprijs en die is op het moment niet hoog. Met hetzelfde aantal koeien minder melken doe je door minder krachtvoer te verstrekken. De opbrengst gaat ervan omlaag, maar als de kosten sneller dalen, kan dit op korte termijn per saldo een besparing opleveren.

Een laatste manier is om wel krachtvoer te blijven voeren, maar het rantsoen te veranderen. „Als je bijvoorbeeld minder eiwitrijk voedsel geeft, gaat de kostprijs van rantsoen omlaag”, stelt Van Dijk. „Hetzelfde geldt natuurlijk voor de melkopbrengst, maar ook hier moet je de effecten van kostenverlaging en opbrengstreductie tegen elkaar afzetten.”

Met dergelijke methodes kan de boer zijn resultaten bijsturen, volgens de adviseur. „Vorig jaar, toen de voerkosten niet zo hoog waren en de melkprijs wel hoog, was het zaak om de melkproductie per koe te maximaliseren. Maar het sturen op zo veel mogelijk melk brengt extra kosten met zich mee en met de huidige prijzen komen die hard aan. Nu moet je niet maximaliseren, maar optimaliseren. Boeren die hun kosten en opbrengsten in balans weten te houden, zullen ook deze tijd wel overleven.” ■